

leto nad 100.000 gld. stroškov, kateri stroški bojo velik del obresti skupljenega kapitala požrli. Gorjé pa rudokopom, ako se država otrese tega plačila in jih novi lastnik noče vzeti v delo! Njih bratovska skladnica je preslaba, da bi jih živila. Potem so ob vse: ob dober kup žito, drva, šolo, zdravnika, zdravila itd. Več kakor četrtri del téh ljudi je potem popolnoma berač. Zdaj znašajo penzije in provizije 24.877 gold. Al to vse, kakor tudi dober kup žito, vino, drva in vse drugo se plačuje iz dohodkov rudnika, in vendar čez vse stroške po cenitvi 20 poslednjih let, ktera niso bila najugodnejša rudokopstvu, znaša čisti dohodek vsacega leta okoli 298.000 gold.

Kakor stan rudnika idrijskega kaže, so tolikošni dohodkisaj za 60 let še gotovi, pa se morejo, ako bi se za delanje kaj več storilo, brez tako imenovanega ropanja, povzdigniti na 500.000 gold. na leto in dan. Ali ni to zlata ruda?

In tako jamo sebi koristno hoče država iz rok dati! In za koliko? Na 3 milijone gold. je kup rudnika, — na 200.000 gold. pa gozda nastavljen, ki ga skor na Kranjskem nima para; tako dobro je gleštan. Izvedeni možje trdijo, ako kupec presili rudokopstvo, že v 10 letih ali pa še popred izkoplje si iz rudnika vés ta kapital in še dobre obresti povrh. Ko so, ako se ne motimo leta 1863, cenili vrednost idrijskega rudnika, so ga nizko cenili na 5 milijonov in 271.964 gold. in sicer je bila ta cenitev narejena na tej podlagi, da se vsa skupščina z dohodki v 20 letih poplača. Gozd pa je, hakor zvedenci trdijo, tudi 600.000 gold. vreden. V srce se nam smili lepi gozd, ako pride sebična sekira nad-nj! Kranjska dežela, nekdanj tako bogata gozdov, je po takem zopet v nevarnosti, da ji pade debló za deblom in da se nam nov Kras odprè!

Ali ne presune žalost srce domoljubu, ki dobro misli za ubogo Idrijo, za deželo kranjsko in cesarstvo avstrijsko, ako sliši, da se na prodaj stavi taka dobra lastnina državna? Država je dosihmal vse lepo vredjeno imela, in s tem, da je skrbela za se, je skrbela tudi za kraj idrijski, ki ga je živil rudnik. Država je varčno gospodarila kakor dober gospodar, ki si za čas potrebe prihrani bogatejšo rudo; ako pa pride rudnik v roke ali enemu kupcu ali kaki družbi, bode rudniku péla vsa druga. Da se kupščina hitro nazaj dobí in doseže bogatejša dividenda, se bo seglo (Bog daj, da bi se motili!) po bogatih rudah, in v malih letih izmoleni rudnik se bo prepustil drugim, kakor izsekani gozd, drugim — Idrija pa bodi kakor hočeš!

Končaje ta sestavek opomnimo le še to, da zbornica poslancev je v 143. seji leta 1862 željo izrekla, „naj bi se prodali le manjši rudniki in taki, od katerih država ne more dalje časa pričakovati dobička“, in da je isti minister, ki danes drži finančno kormilo v svoji roci, v 47. seji leta 1863 vse to zbornici pritrnil, pa še dostavil, da prodaja ali neprodaja bi se morala vésti „po viših ozirih, da ostane rudnik v rokah državnih, in da se mora pametno, zmerno, prevdarjeno ravnati, ker vsaka prodaja na vrat na nos (Ueberstürzung) bi v teh zadevah bilo veliko zlo.“

Gledé na ta modra pravila od leta 1863 vprašamo tedaj: ali ne veljajo tudi še danes za Idrijo?

In zato ponavljamo svoj glas: Pustite nam Idrijo kakor je bila!

Slovstvo.

Naznanilo zastran „Cvetnika.“

Po želji, od več strani razodeti, podaljšuje družba sv. Mohora obrok spisom za „Cvetnik“ čez velikonočne praznike do konca prihodnjega meseca in prosi

vse slovenske pisatelje prav obilne podpore. Vsi spisi naj bodo, kolikor je mogoče, kratki pa jedernati, lepoznanško- ali nrapnopodučnega zapopadka; pošljejo naj se mi pa vsaj do 30. dne meseca aprila t. l. Tiskana pôla izvirnih sestavkov se bode plačevala z 20 gold., prevodi pa po 12 gold. a. v.

Pri tej priložnosti dajem na znanje, da pojde moj „nemško-slovenski slovar“, ves predelan in pomnožen, kmalo po veliki noči v natis. Kdor hrani kako zbirko manj znanih slovenskih besed in narodskih izrazov sosebno iz štajarskega in dolenskega narečja, vsacega lepo prosim, naj mi priteče ž njimi vsaj pred koncem prihodnjega meseca na pomoč, da se moja bogata nabira še bolj pomnožiti more.

V Celovcu 19. marca 1865.

A. Janežič.

Ozir v starodavne čase.

Stare stavbe na kolih.

Spisal P. Hicinger.

(Dalje.)

Za primero k tem najdbam se mora pridjati, da so se v poslednjem času tudi v severni Nemčii in na Danskem, deloma v Italii našli znameniti stari ostanki, namreč kuhinski odmečki, kakor jih imenujejo, zlasti ribje kosti in školjkine lupine; take se dobivajo v veliki obilnosti ob morskih in jezerskih bregovih na Meklenburškem, Šlezviškem in Danskem, tudi poleg Genove na Sardinskem. V severni Evropi je tudi mnogo starih grobov, ki so ali iz kamna zloženi ali iz zemlje nakopičeni; pravijo jim ajdovski grobi; v tistih se deloma nahaja roženo in kamnato, deloma pa bronasto orodje. V tacih grobih so se našle tudi človeške glave, ki imajo pa bolj okroglo in debelo čepino, drugačno kakor Romani, Celti in Germani, katerih čepina je bolj podolgasta. Enake bolj debele in okrogle čepine so se dobile tudi po malem na Francoskem in Nemškem v podzemeljskih jamah, kjer so v ilovico in nasip zakopane, z ostanki nekdanjih žival in s kamnatim in koščenim orodjem vred.

Po vsem tem bodi še povedano, kakošne take starine da so se doslej našle na slovenski zemlji. V hodiškem jezeru, ki je na Koroškem med Dravo in celovškim jezerom, so pri sredi za 20 sežnjev na dolgo in za 10 sežnjev na široko ožgani koli, vmes se je dobilo oglje in kosi ožgane ilovice; iz tega se vidi, da so bile ondi kočé na kolih, s pletenim protjem ograjene in z ilovico zamazane. Okoli razdrtine je silno veliko lupin tacih školjk, ki se jih ondi zdaj le malo nahaja; kaže se, da tadašnji ljudjé so se posebno s tako živaljo živili. Našlo se je tudi mnogo čepin od črnih loncev, kos nekake trde osle, in kos jelenovega roga. Na Kranjskem drugod niso slediti take starine razun na ljubljanskem mahu; ondi sicer so ljudje, dokler je še jezero stalo, lahko na otokih pri Goricah, Plešivci in Bevkah varno stanovali, in ni jim bilo treba pohištev na kole staviti. Starinskega orodja pa se je ondi našlo pod mahom: nekteri kamnati bèti, kos prevotljenega kamna kot za ročni malen, kos jelenovega roga kot za nožev ročnik; znamenita sta pa posebno dva čolna, po poldrugem sežnji dolga, eden v spodnjem Gallevcu ne daleč od dolenske ceste, eden pri Medvejci blizo Kušlanovega grada nekaj čevljev pod šoto najden.

Konec te razlage se vpraša: kakošno ljudstvo so bili stanovavci tacih pohištev na kolih? in v kakošno zgodovinsko dōbo segajo taka pohišstva?

Iz prejšnjega razlaganja je jasno, da stanovavci pohištev na kolih niso bili divji narod, ki bi se bil živil samo z lovom in ribštvom; razun tega so namreč